

آسیب‌های اجتماعی در فضای مجازی^۱

حمید فلاحی

۱. انتخاب همسر در فضای مجازی!

خانواده در جامعه ایرانی، جایگاهی اساسی دارد و برای تحکیم آن باید تلاش کرد. یکی از موضوعاتی که کانون خانواده را پیش از تشکیل تهدید می‌کند، اشتباه در انتخاب همسر است. ازدواج و همسریابی اینترنتی، دو واژه‌ای است که در این عرصه شکل گرفته و این موضوع را به عاملی تهدیدآمیز و چالش برانگیز برای جامعه تبدیل کرده است که در صورت رشد و فراگیری آن تبعات زیادی برای خانواده‌ها در پی خواهد داشت.

همسرگزینی اینترنتی در جامعه ایران، یک پدیده نوظهور تلقی می‌شود و این پدیده در جوامع غربی، سابقه بیشتری دارد. افزایش ناباورانه روابط در فضای مجازی، بیان‌کننده این واقعیت است که گپ و گفت‌ها و مراودات دوستانه در دنیای مجازی در حال تبدیل شدن به فرهنگ است. اینترنت و سایت‌های اینترنتی، مرزها و تعاملات گذشته را شکسته و این امکان را به کاربران داده است تا با ورود به دنیای مجازی، بدون هیچ محدودیتی به ایجاد ارتباط با یکدیگر و

تبادل اطلاعات بپردازند. دسترسی آسان و بدون دردسر، سهولت ارتباط، جستجوی پنهان، ارتباط با افراد مختلف و هویت پنهان، ویژگی‌های منحصر به فردی است که افراد گوناگون را به استفاده هر چه بیشتر از این رسانه

سوق می‌دهد و امکان عبور از مرزهای اخلاقی را بیشتر می‌کند.

با وجود هشدارهای مکرر مسئولان، صاحب‌نظران و رسانه‌های جمعی درباره فعالیت سایت‌های اینترنتی در حوزه ازدواج موقت و دائم، برخی سایت‌های همسریابی، همچنان در فضای مجازی به فعالیت خود ادامه می‌دهند. این در حالی است که محمداصادق اکبری، معاون ساماندهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان اعلام کرده، هیچ‌گونه مجوزی برای راه‌اندازی سایت‌های مرتبط با ازدواج از جمله ازدواج موقت،

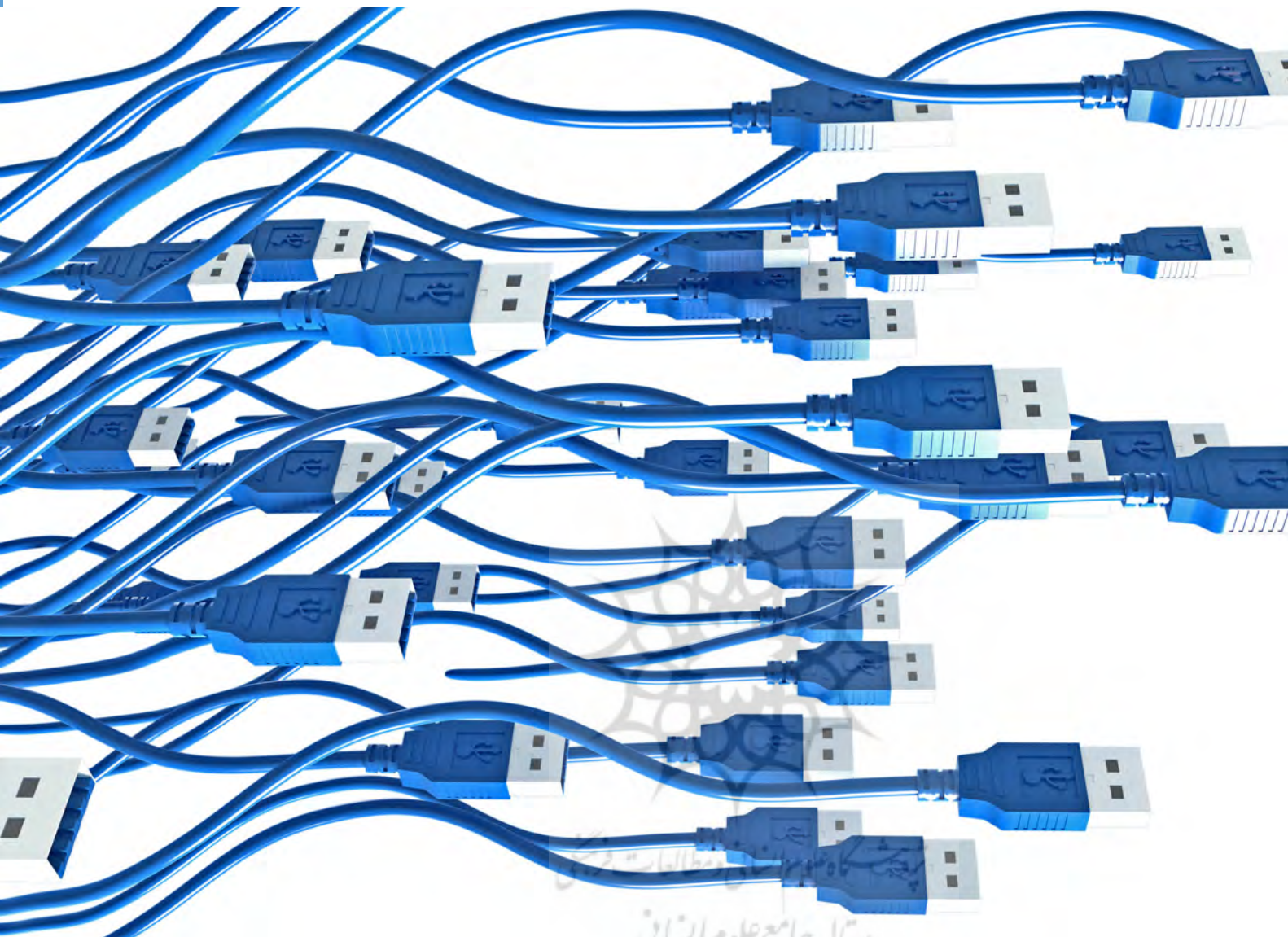
صادر نکرده است؛ ولی همچنان سایت‌هایی به زبان فارسی در این باره، یک‌تازی می‌کنند. این مقام مسئول، گفته است که وزارت ورزش و جوانان به هیچ عنوان برای راه‌اندازی این سایت‌ها مجوزی صادر نمی‌کند.

همچنین معاون مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال وزارت ارشاد نیز اعلام کرده بود: صدور مجوز رسانه برای ازدواج و همسریابی، منوط به ارائه معرفی‌نامه از وزارت ورزش و جوانان است؛ ولی تاکنون هیچ رسانه مجازی، موفق به اخذ معرفی‌نامه از آن وزارتخانه نشده است. با نگاهی گذرا به دنیای اینترنت و تفحصی کوتاه در دنیای سایبر مشخص می‌شود که چند ده سایت دوست‌یابی و همسریابی با امکانات خاصی چون آلبوم تصاویر، تالارهای گفتگو و... این زمینه را پدید آورده‌اند که جوانان به سمت و سوی آشنایی‌های بی‌سرانجام بروند؛ بی‌آنکه از عواقب دردسرسازش آگاه باشند.

زنان و دختران بسیاری از طریق سایت‌های همسریابی فریب خورده‌اند و با ورود آنها به مراکز خاص زمینه سوء استفاده از آنها فراهم شده است. ماده ۱۷ قانون جرایم رایانه‌ای، انتشار فیلم، عکس و ارائه اطلاعات نادرست در فضای مجازی را جرم می‌داند؛ زیرا این موضوع بیشتر سبب آسیب دیدن زنان و دختران می‌شود و حتی فعالیت برخی از سایت‌های همسریابی، سبب اشاعه فحشا شده است.

همسریابی اینترنتی با اینکه ممکن است مراحل نهادینه شدن در کشور را طی کند؛ اما باز هم با توجه به ماهیت پنهان فضای مجازی برای فرار انسان‌ها از واقعیت و استفاده از نقاب در مقابل یکدیگر، یک شیوه انحرافی است؛ در حالی که اتکا به این روش، متضمن خطرهایی است. بسیاری از کارشناسان معتقدند که حذف خانواده از فرایند

همسریابی
اینترنتی با اینکه ممکن
است مراحل نهادینه شدن در
کشور را طی کند؛ اما باز هم با توجه
به ماهیت پنهان فضای مجازی برای
فرار انسان‌ها از واقعیت و استفاده
از نقاب در مقابل یکدیگر، یک
شیوه انحرافی است

جامعه در پیش می‌گیرد، به ناکجا آباد ختم می‌شود.

پدیده‌ای به نام فساد و فحشا در تالارهای گفتگوی مجازی در جریان است؛ مسأله‌ای که به جرأت می‌توان از آن به فاجعه قرن بیست و یکم نام برد. مردان و زنانی، شب و روز در مسنجرهای مختلف از جمله یاهو مسنجر به دنبال گزینه‌هایی هستند

در فضای مجازی، چنین فرصت‌هایی وجود ندارد.

۲. انحرافات و روابط نامشروع در چت‌روم‌ها

یکی از مسائلی که در نهی از منکر در جامعه باید به آن توجه کافی شود، منکرات رایج در جامعه است؛ منکراتی که اگر از آنها جلوگیری نشود، مانند موربانه روزبه‌روز پایه‌ها و ستون‌های اصلی جامعه را نابود می‌کند و مسلماً راهی که این

ازدواج و ورود سایت‌های اینترنتی در امر ازدواج، تبعات زیادی را به همراه داشته است؛ به گونه‌ای که ازدواج‌های اینترنتی، این سنت مقدس را به یک معامله ساده تبدیل کرده‌اند؛ در حالی که ازدواج، قداست و اهمیت ویژه‌ای دارد. برای ایجاد یک زندگی مشترک، افراد باید با هم صحبت کنند، همدیگر را بشناسند و به تفاهم برسند؛ اما

از
مسائل مهم دیگری
که امروزه به کثرت در
مسنجرهای مجازی شاهد

آن هستیم مسأله گرایش به
همجنس‌بازی است که افراد زیادی در
جستجوی جنس موافق خود، شب
و روز، مسنجرهای مختلف را
جستجو می‌کنند.

نیز ارتباطات افراد با
یکدیگر را تسهیل می‌کنند.
شاید زندگی مجازی برخی
از ما، این روزها شلوغ‌تر و
پرشورتر از زندگی روزمره‌مان
باشد. ساعت بر خط بودن برخی

افراد به کمک تبلت‌ها و تلفن‌های همراه
به ۲۴ ساعت می‌رسد و شبکه‌های اجتماعی و
برنامه‌های ارتباطی اینترنتی در این زندگی بر
خط، سهم ویژه‌ای را دارند. روزی جامعه‌شناسان
و روان‌شناسان، نگران آسیب‌های پیامک‌ها
به ارتباطات میان‌فردی بودند؛ زیرا پیامک‌ها
رابطه‌ها را به یک پیام چندخطی منحصر
می‌کردند؛ اما این روزها زندگی شخصی افراد
از زندگی اجتماعی حقیقی به لایه‌های درونی‌تر
مجازی، خزیده است. این زندگی انفرادی را فیس
بوک، گوگل پلاس و ایستاگرام از یک طرف و
تانگو، وایبر و اسکایپ از طرف دیگر به انحصار
خود در آورده‌اند.

انفرادی‌شدن زندگی اجتماعی و جدایی از خانواده
در کنار اعتیاد اینترنتی، تنها ایراد ناشی از این
زندگی آن‌لاین نیست؛ بلکه نوع کاربری و رابطه با
افراد در فضای مجازی و به عبارت دیگر، فرهنگ
زیست مجازی آن‌ان، ایرادی است که قسمتی از
دومین جرایم اینترنتی کشور - که عنوان غیر
اخلاقی را یدک می‌کشد - به این موضوع بر
می‌گردد.

در برنامه‌های جدید، حریم خصوصی را، تنها افراد

مسنجرهای مجازی شاهد
آن هستیم مسأله گرایش
به همجنس‌بازی است که
افراد زیادی در جستجوی
جنس موافق خود، شب و روز،
مسنجرهای مختلف را جستجو

می‌کنند. مسأله‌ای که پیامبر اکرم(ص) از آن
اظهار ترس کرده و این‌گونه فرموده است:
«إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ عَمَلٍ قَوْمٍ
لَوْ طُفُّوا بِهِ لَوَسَّوْا بِهَا»؛ بیشترین چیزی که برای ائمتّم از آن
می‌ترسم، عمل قوم لوط است.»

۳. چت‌های خاموش و جنسی!

همه ما چت را تجربه کرده‌ایم. یاهو، گوگل و
حال اسکایپ، وایبر، تانگو و واتساپ راه‌های بیش
از یک چت ساده را پیش رویمان قرار داده‌اند.
ضریب نفوذ اینترنت روز‌به‌روز در کشور ما در
حال افزایش است. طبق آخرین آمار، بیش از
۴۵ میلیون ایرانی به اینترنت دسترسی دارند؛ در
حالی که ۲۹ میلیون نفر از آن‌ان را جوانان تشکیل
می‌دهند.

هم‌اکنون ضریب نفوذ اینترنت در جهان
در هر ۱۰۰ نفر ۳۹ نفر است؛
ولی این آمار در ایران ۶۱ نفر
است. همچنین میزان ضریب
نفوذ تلفن در دنیا ۸۱ نفر
و در ایران ۹۱ نفر است. با
افزایش دسترسی کاربران به
اینترنت، برنامه‌های گوناگونی

تا شاید به خواسته‌های شیطانی خود دست پیدا
کنند. برخی از افرادی که در این مسنجرها حضور
دارند، تمام آرمان‌ها و اعتقادات اصیل خود را
فراموش کرده، حرف‌هایی را به زبان می‌آورند و
خواسته‌هایی را مطرح می‌کنند که هرگز در شأن
و منزلت یک انسان نیست؛ چه رسد به شأن و
منزلت یک مسلمان.

خداوند متعال انسان‌ها را از پیروی این وسوسه‌ها
برحذر داشته، می‌فرماید: «بَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَ مَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ؛ ای کسانی
که ایمان آورده‌اید، پای از پی گام‌های شیطان
منهید، و هر کس پای بر جای گام‌های شیطان
نهد [بداند که] شیطان، او به زشتکاری و ناپسند
وامی دارد.»

پدیده دیگری که امروزه در مسنجرهای
مختلف از جمله مسنجر یاهو شاهد آن هستیم،
درخواست‌های متعدد مبنی بر ارتباط نامشروع
با جنس مخالف است که باز افراد متعددی
برای رسیدن به این خواسته شیطانی خود، دائماً
تالارهای مختلف را جستجو می‌کنند؛ غافل

از آنکه خداوند متعال می‌فرماید: «وَ
لَا تَقْرَبُوا الزَّوْجِيَّ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَ
سَاءَ سَبِيلًا؛ و به زنا نزدیک
مشوید، چرا که آن همواره
زشت و بد راهی است.»
از مسائل مهم دیگری
که امروزه به کثرت در

ضریب

نفوذ اینترنت روز‌به‌روز
در کشور ما در حال افزایش
است. طبق آخرین آمار، بیش
از ۴۵ میلیون ایرانی به اینترنت
دسترسی دارند؛ در حالی که ۲۹
میلیون نفر از آن‌ان را جوانان
تشکیل می‌دهند.

دیگر نقض نمی‌کنند؛ بلکه این خود کاربر است که آن را نقض می‌کند. افراد با ارسال عکس‌های خصوصی و... - که گاه هم خلاف عرف و شرع است - افراد سوء استفاده‌گر و غرض‌ورز را وارد زندگی خود می‌کنند و باز این آغاز چت‌هایی خاموش و جنسی است.

برخی از کلیک‌ها و لایک‌های این روزهای کاربران اینترنت به صفحه پیوندها ختم می‌شود. پورنوگرافی آن‌لاین (بر خط)، جدا از جامعه جهانی در ایران نیز رشد و بازدهی‌های مخصوص خود را دارد. این امر، غیر از دام‌ها و برخوردهای ناگهانی افراد با لینک‌های غیر اخلاقی است. پورنوگرافی‌های آن‌لاین (بر خط)، این روزها به چند سایت، محدود نمی‌شود؛ بلکه ابعاد پنهان و خفیف‌تری نیز دارد.

این روزها چت‌ها و برنامه‌های مکالمه، فارغ از یک سایت و یا مسنجر یا هو و گوگل تاک، گستره وسیعی روی تلفن‌های همراه اندروید دارد. چت‌هایی که نه تنها محدودیت‌های قلبی را ندارد؛ بلکه می‌تواند هر چه بیشتر مخاطبان خود را دچار آسیب کند.

چت‌ها در گذشته، آسیب‌های گوناگونی داشتند که جز اتلاف وقت، اعتیاد اینترنتی، کلاهبرداری‌ها و روابط پنهان را نیز در میان مکالمات خود داشتند؛ اما حال این آسیب‌ها در برنامه‌های جدید شکل‌های متنوع و گسترده‌تری به خود گرفته‌اند. اکنون شما در برنامه تانگو فقط مکالمه نمی‌کنید؛ بلکه عکس، مکان حضور

و عکس‌های خود را هم پیش روی مخاطب قرار می‌دهید؛ حتی فراتر از این، دیگر خود را محدود به چت نوشتاری نخواهید کرد؛ بلکه تصویر و صدای شما هم، ابزاری راحت برای چت‌های طولانی است.

در چت‌های گذشته، فردی فقط با اسم و عکسی کوچک از خود، به استقبال دیگران در برنامه‌های چت و اتاق‌های گفتگو می‌رفت، و بعضاً افرادی هم از این وضع سوء استفاده و کلاهبرداری می‌کردند؛ اکنون می‌توان با اطلاعاتی پیش از این، میزان دیگران بود.

۴. از دواج در چت‌روم و فیس‌بوک

فارغ از این چت‌های سوء استفاده‌گرایانه، چت‌های دوستانه نیز با برنامه‌های جدید، آسیب‌های خود را بیشتر نمود می‌دهند. در گذشته، روابط نامشروع، به چت با رایانه‌های خانگی و لپ‌تاپ‌ها محدود می‌شد و خانواده بیشتر می‌توانستند مراقبت کنند. خود اضطراب فضای محیطی خانه، مانعی بر سر راه یک ارتباط چند ساعته بود؛ اما حال برنامه چت‌ها روی

گوشی‌هایی است که کاملاً شخصی شده‌اند و جز فرد، هیچ‌کس نمی‌تواند بر آن نظارتی داشته باشد. چت‌هایی که در ظاهر، خاموش؛ اما ساعت‌ها مکالمه را در آرشیو خود ذخیره دارند. درنگه دیگر بعد از گذشت از شکل چت‌ها، این محتوای آنها است که آسیب‌های فرهنگی، اجتماعی و خانوادگی را در پی دارد.

آسیب محتوایی چت‌ها در ادامه و فرزند نامشروع، آسیب‌های فرهنگی جامعه است. در جامعه‌ای که مرز روابط محرم و نامحرم باریک شده و الگوی رفتاری دو جنس مخالف تغییر کرده است، چت، راهی برای گسترش و سهولت این آسیب‌ها است. در فرهنگ چت، این روزها غیر از نوع و میزان آن، چهار چوب و قیدی برای موضوع چت هم وجود ندارد. در فضای اینترنت، بزرگ‌ترین آسیب، ورود بی‌هدف و برنامه، به فضای مجازی است. این امر، بعدها انواع اعتیاد اینترنتی را برای کاربر فراهم می‌آورد. چت‌های بین دو جنس مخالف، آن هم در حالت خاموش، گاهی رنگ و بوی جنسی می‌گیرد. شاید متن چت‌ها در ظاهر، چنین اشاراتی را در خود نداشته باشد؛ اما با گذر زمان، متن کلمات در بطن این گونه پیام‌ها پر از آن چیزهایی می‌شود که همچون محتوای برخی فیلم‌های سینمایی می‌توان برایش، اصطلاح سکس پنهان را به کاربرد. شاید دو طرف گفتگو هم آن را درک نکنند؛ اما پیام‌های غیر مستقیم در حال اثرگذاری خود هستند.

از سوی دیگر، برنامه‌های مکالمه‌ای جدید، امکانات

از کلیک‌ها و برخی

لایک‌های این روزهای کاربران اینترنِت به صفحه پیوندها ختم می‌شود. پورنوگرافی آن لاین (بر خط)، جدا از جامعه جهانی در ایران نیز رشد و باز دیدهای مخصوص خود را دارد. این امر، غیر از دام‌ها و برخوردهای ناگهانی افراد با لینک‌های غیر اخلاقی است.

در

جامعه‌ای که مرز روابط محرم و نامحرم با یک شده و الگوی رفتاری دو جنس مخالف تغییر کرده است، چت، راهی برای گسترش و سهولت این آسیب‌ها است. در فرهنگ چت، این روزها غیر از نوع و میزان آن، چهارچوب و قیدی برای موضوع چت هم وجود ندارد.

خاصی دارند؛ از جمله اینکه شما می‌توانید کسانی را که از این برنامه‌ها استفاده می‌کنند، تا چند کیلومتری خود پیدا کنید. این عامل، تقویت‌کننده پیامدهای ضد اجتماعی و فرهنگی است. این استفاده نادرست از چت و فرهنگ ضعیف ما در استفاده از این‌گونه برنامه‌ها است که می‌تواند نه تنها مشکلات اجتماعی و فردی را برایشان به وجود آورد؛ بلکه می‌تواند مشکلات خانوادگی را هم در پی داشته باشد. آشنایی‌های بی‌مقدمه و فراهم کردن محیط ایجاد این‌گونه روابط، بارها مسیر خانواده‌ها را عوض کرده و بذریعۀ اعتمادی را میان دو زوج پراکنده کرده است. مقصر در این راه، کسی جز ما - که در این برنامه‌ها چهارچوبی برای خود تعریف نکرده‌ایم - نخواهد بود.

دولت نباید برای جلوگیری از این آسیب‌ها، برخوردهای سلبی و فیلترینگ را مد نظر قرار دهد؛ بلکه خود کاربران باید نحوه و میزان حضور در برنامه‌های گفتگو و اتاق‌های چت را مطابق با فرهنگ ملی و دینی، دنبال کنند و نگذارند این برنامه‌ها با فرهنگ وارداتی خود، عواقبی را برای فرد و خانواده به دنبال داشته باشد.

۵. حریم خانواده، آماج چشمان نامحرم

امروزه با توجه به دسترسی آسان به فناوری‌های جدید و توانایی بالای این ابزارها در تصویربرداری و گرفتن عکس‌های حرفه‌ای‌تر، افراد برای به‌کارگیری چنین وسایلی ترغیب شده‌اند. قطعاً با پیشرفت‌های صنعتی، فرهنگ استفاده و به‌کارگیری از وسایل پیشرفته هم، همراه خود آنها وارد زندگی انسان‌ها می‌شود. این در حالی است که عده‌ای نیز به تبع این پیشرفت‌ها در صدد سوء استفاده و شکستن حریم خصوصی افراد دیگر بر می‌آیند. اولین نکته و خطر، متوجه خانواده‌ها و والدینی است که درباره استفاده از این پیشرفت‌ها کم‌اطلاع هستند.

نوجوانان و جوانان به تناسب شرایط زمانی دوران خود، با جدیدترین فناوری‌ها ارتباط دارند و نحوه تعامل و استفاده از آن را به خوبی می‌دانند. با گسترش روزافزون فناوری و ارائه انواع فناوری‌های جدید درباره رایانه و نیز گوشی‌های همراه، بسیاری از افراد از چگونگی روند ارائه این فناوری‌ها و نیز حتی ابزارها و برنامه‌های موجود روی گوشی کودکان و نوجوانان خود هیچ‌گونه آگاهی ندارند.

گاهی بسیاری از نوجوانان و جوانان از ناآگاهی والدین سوء استفاده می‌کنند و اوقات خود را بیهوده در فضای سایبری می‌گذرانند که به انواع مفاسد و حتی مشکلات امنیتی آلوده است. اینجاست که نبود مشاوره‌ای درست از جانب والدین سبب آن می‌شود که نوجوانان از روی ناآگاهی

و سادگی خود در فضاهایی همچون شبکه‌های اجتماعی به راحتی به دوستان مجازی خود اعتماد کنند و ویدئوها یا تصاویر شخصی و حتی خانوادگی خود را با آنها به اشتراک گذارند.

نوجوانان از این نکته غافل اند

که شخصیت دوستانشان در این فضا

کاملاً مجازی است و بسیاری از این افراد،

شخصیت واقعی خود را بروز نمی‌دهند. آنان از

اعتماد دوستان خود سوء استفاده می‌کنند و

حریم شخصی دیگران را زیر پا می‌گذارند؛ اما

این محبت، تنها یک وجه از وجوه چندگانه‌ای

است که باعث انتشار و بازنشر ویدئوها و

عکس‌های خصوصی افراد و خانواده‌ها می‌شود.

شکل دیگری که چند وقتی است معمول شده،

انتشار فیلم مهمانی‌ها و مراسم خصوصی افراد از

سوی خود آنها آن هم به صورت آگاهانه است!

عمده‌ترین دلیل برای اقدام افراد به چنین

عمل زشت و بدون توجیهی، سرایت تفکرات

سکولاریستی و لیبرالیستی از سوی شبکه‌های

ماهواره‌ای است؛ چراکه این شبکه‌ها با سوء

استفاده از کم‌توجهی و ناآگاهی افراد درباره مباحث

دینی، اخلاقی و اجتماعی، انجام‌ندادن این‌گونه

کارها را ترجمانی از نگاه متحجرانه و حتی تعصبات

جاهلی اعلام می‌کنند ایجاد موج بی‌غیرتی

و بی‌عفتی در میان جوانان کشورها از سوی

جوان

ایرانی، خسته از مناسبات متناقض اجتماعی، واقعیت‌های تلخ زندگی، ناکامی‌های کنونی و آینده‌ای ابهام‌آمیز از دریچه اینترنت به جهانی دست می‌یابد که در آن فاصله‌ها مفهوم خود را از دست می‌دهند.

شبکه‌ها و درگاه‌هایی صورت می‌گیرد که قصد استحاله و اضمحلال درونی باورها و فرهنگ آن افراد را دارند.

نکته دیگری که در این مسأله قابل بررسی است، ولنگاری و بی‌قیدی برخی از والدین

درباره چگونگی تربیت فرزندانشان

در حوزه‌های مختلف فرهنگی، دینی و

اعتقادی است؛ زیرا اگر والدین در مقام اولین

مربیان بچه‌ها، ابتدایی‌ترین مسلمات اخلاقی

و اعتقادی را برای آنها تبیین و تشریح نکنند،

با ورودشان به گستره اجتماع یا دستیابی به

شبکه‌های اجتماعی مجازی، دچار خودباختگی

یا کم‌تربینی نسبت به باورها و داشته‌های‌شان

نمی‌گردند.

در این میان تکلیف افراد بزرگسالی که از

لحاظ عقل و منطق، چنین اقدامی

انجام می‌دهند، روشن است؛ زیرا

ناموس پرستی و غیرتمندی، تنها

به انسان ضاحک ناطق تعلق

ندارد؛ بلکه در میان حیوانات

نیز دفاع از حریم خانواده و

افرادش یک امتیاز و شاخصه

غریزی محسوب می‌شود؛

اما با تمام این مباحث، لازم

و ضروری است به افراد (احتمالاً

ناآگاه) حاضر در شبکه‌ها و فضاهای

مجازی، انداز و تذکر لازم داده شود تا از خطرهای و وجوه سوء استفاده در این زمینه آگاهی یابند. خداوند متعال در قرآن کریم با آیه «فأعتبروا یا أولى الأبصار» همه انسان‌های دارای بصیرت و بینایی را به عبرت‌آموزی از اتفاقاتی که برای دیگران شکل گرفته است، دعوت می‌کند تا خودشان گرفتار آن مصائب و مشکلات نشوند.

۶. روان‌شناسی چت و کاربران چت‌روم‌ها

از جمله نکات مهمی که افراد را به سمت

چت‌روم‌ها می‌کشاند نیازهای افراد به دوستی و

برقراری ارتباط اجتماعی به هر شکل و عنوانی

است که اینترنت می‌تواند پاسخ‌گوی این نیاز

باشد. اینترنت به فرد کمک می‌کند تا شناخته

نشود؛ یعنی فرد می‌تواند در ورای این فناوری

بدون افشای هویتش به هر کاری دست بزند؛

بنابراین آزادی زیاد بدون داشتن مسئولیت را تجربه

می‌کند.

جوان ایرانی، خسته از مناسبات متناقض

اجتماعی، واقعیت‌های تلخ زندگی،

ناکامی‌های کنونی و آینده‌ای

ابهام‌آمیز از دریچه اینترنت به

جهانی دست می‌یابد که در

آن فاصله‌ها مفهوم خود را از

دست می‌دهند.

برخی آن را تالار گفتمان

می‌نامند و اکثراً آن را به نام

«چت روم» می‌شناسند، مثبت است

یا منفی، سازنده است یا مخرب، مفید

چت‌روم‌ها

امکاناتی را در اختیار

افراد می‌گذارند که به آنها امکان

می‌دهد تا تصویری مطلوب و قابل

پذیرش از خود ارائه کنند. کاربران

ممکن است در چت‌روم‌ها توصیفی

مجازی از ویژگی‌های رفتاری و

شخصیتی خود ارائه دهند که با

ویژگی‌های واقعی آنها تفاوت

بنیادی داشته باشد.

جوانان علاوه بر نیاز اجتماعی شدن در آستانه بلوغ، نیازهای جنسی شان نیز فعال می شود و ترویج بیش از اندازه مسائل جنسی در چت روم ها و سایت های موجود به صورت عکس و یا فیلم در اینترنت ممکن است فرد را بیش از پیش تحت تأثیر خود قرار دهد. همان قدر که یک آگهی تبلیغاتی ۳۰ ثانیه ای می تواند نظر ما را درباره خرید یک نوشیدنی تغییر دهد، مشاهده تصاویر محرک جنسی نیز می تواند ارزش ها و نگرش های جوانان را به طور کلی دگرگون سازد.

عکس ها، فیلم ها، مجلات، بازی های کامپیوتری، و پورنوگرافی در اینترنت که تجاوز و غیرانسانی شدن جنس مؤنث را در صحنه های مستهجن به تصویر می کشد، ابزاری قدرتمند در تغییر شکل دادن نگرش ها و آگاهی های جوانان از رابطه جنسی است. حداقل تأثیری که این امر می تواند بر روی جوانان بگذارد، تغییرات فاحش در شیوه نگرش و رفتار آنهاست که این امر با مشاهده تصاویر محرک جنسی تسریع خواهد شد.

در طول رشد جوانان و نوجوانان، یکی از دوره های حیاتی رشد وجود دارد که ذهن او را برای انجام فعالیت های جنسی برنامه ریزی می کند. در این مرحله به نظر می رسد که ذهن جوان برای مسائل مربوط به رابطه جنسی و اینکه جذب چه افرادی شود، برنامه ریزی می کند. قرار گرفتن در روابط معمول، جهت گیری سالم جنسی را به جوان القا می کند؛ اما اگر جوان در این دوران با جنس مخالف خود و یا حتی موافق به صحبت در این

زمینه برقراری ارتباط در محیط مجازی را برای شکل گیری روابط صمیمانه آماده می سازند. جوانان و نوجوانان به لحاظ اجتماعی، عاطفی و جنسیتی، به برقراری ارتباط نیاز دارند. اینترنت می تواند این امکان را برای پر کردن خلأ عاطفی این افراد فراهم کند.

با توجه به اینکه امکان ازدواج و برقراری رابطه سالم در جامعه، مشکل است، یک نوجوان و جوان به راحتی نمی تواند با فرد مورد علاقه خود صحبت کند یا نیازش را مطرح کند. بنابراین می توان گفت: عوامل مؤثر بر این مسأله یعنی نیاز، دسترسی به اینترنت، تبلیغات منفی و سایت های مستهجن، شرایط و تصاویر غیراخلاقی می توانند به این مسأله دامن بزنند.

است یا مضر، هنوز این موضوع به بحث های تخصصی و کارشناسی راه نیافته است. چت روم ها امکاناتی را در اختیار افراد می گذارند که به آنها امکان می دهد تا تصویری مطلوب و قابل پذیرش از خود ارائه کنند. کاربران ممکن است در چت روم ها توصیفی مجازی از ویژگی های رفتاری و شخصیتی خود ارائه دهند که با ویژگی های واقعی آنها تفاوت بنیادی داشته باشد. افراد حتی این امکان را دارند که جنسیت، طبقه اجتماعی، تحصیلات، محل زندگی، شغل، درآمد و سایر مشخصات خود را خلاف واقع شرح دهند. کاربران به واسطه گمنامی در چت روم ها به بازی نقش و خودافشایی می پردازند و با بیان آنچه در دنیای واقعی، امکان بازگو کردنش را ندارند،

امور و خودارضایی بپردازد و یا با تصاویر محرک جنسی تحریک شود، دچار انحرافات جنسی می‌شود و جهت‌گیری‌های او درباره مسائل جنسی تا ابد در ذهنش به صورت تحریف‌شده حک می‌شود؛ به گونه‌ای که مایکروسافت به علت سوء استفاده از کودکان و هرزه‌نگاری در چت‌روم‌های MSN از چهاردهم اکتبر، بسیاری از چت‌روم‌ها را تعطیل کرد.

از مشکلات دیگر جوانان ما این است که متأسفانه نتوانسته‌ایم به خوبی فرهنگ خویش را به نوجوانان و جوانان، عرضه و آن‌طور که متناسب با نیاز و درک علایق جوانان باشد، معرفی کنیم. از طرفی عواملی همچون فشارهای اقتصادی، مشکلات خانوادگی، بیکاری، فقدان برنامه مناسب برای پر کردن اوقات فراغت، نبودن تفریحات سالم، نبودن امکان ازدواج و فشار گروه‌های همسال می‌تواند به گرایش نوجوانان به اینترنت و ورود به چت‌روم‌ها مؤثر باشد.

به دلیل دسترسی آسان به اینترنت و شناخته‌نشدن فرد و مخفی‌ماندن هویت واقعی وی، تنوع در ارتباطات، نیاز نداشتن به سرمایه‌گذاری، نداشتن ریسک در این زمینه، گرایش به اینترنت و چت‌روم‌ها بیش از پیش در میان نوجوانان و جوانان دیده می‌شود.

(ماخانواده‌ها) باید تلاش کنیم؛

و گرنه سستی ما باعث ایجاد خلأیی می‌شود که وسایل ارتباط جمعی به سرعت آن را پر می‌کنند. باید فضایی ایجاد کنیم که نوجوان احساس کند، تحت هر شرایطی ما تکیه‌گاه قابل اعتماد او هستیم، تکیه‌گاهی دلسوز که می‌تواند به او رو کند. اگر چنین نشود، شخص ثالثی در چت‌روم‌ها، منتظرش خواهد بود.

عواملی که باعث استفاده جوانان از چت‌روم‌ها می‌شود

بیشتر افرادی که از نظر روحی افسرده و به پریشانی دچارند بیش از دیگران به چت معتاد می‌شوند. فرار از واقعیت و گریز از دنیای واقعی و ارتباط آسان از طریق صفحات رایانه و سایت‌های اینترنتی، چت و اتاق‌های گفت‌وگو را به مکانی برای تبادل فکر جوانان تبدیل کرده است.

در بسیاری از موارد کاربران اینترنت، نام، شغل، جنس و سن خود را مخفی نگه می‌دارند. انسان‌های منزوی وقتی در زندگی واقعی احساس امنیت نمی‌کنند از طریق این رسانه، راه نجاتی برای خویش ایجاد می‌کنند. اینترنت

فضایی است که جوانان ما برای ایفای نقش، فرصت پیدا کرده‌اند و امکان خصوصی بودن آن به رواجش در بین جوانان دامن زده است. به نظر این جوانان، اینترنت، جانشین فضای عمومی خواهد شد و کاربران، اجازه مشارکت بیشتری در سطح جامعه خواهند داشت.

معایب

چت‌روم، دنیایی است که افراد قادرند در آن هویت خویش را پنهان کنند که نتیجه آن مهار اخلاقی و اجتماعی در دنیای سایبر است. پنهان‌بودن هویت افراد، می‌تواند سبب ایجاد سوء تفاهم و در نتیجه ضربه عاطفی شود. ممکن است این روابط به دنیای واقعی نیز کشیده شود و آثار سوئی را در بر داشته باشد

ازدواج‌های ناموفق اینترنتی، استثمار جنسی، ورود به شبکه شرکت‌های هرمی و خروج ارز از کشور و سایت‌های مستهجن و غیراخلاقی در کمین کسانی است که بدون آگاهی وارد آن می‌شوند. چت‌روم اولین مکانی است که یک جوان ایرانی در آن احساس آزادی می‌کند و معمولا خانواده یا دولت با آن برخوردی نمی‌کنند. این آزادی باعث سوءرفتارهایی در بین جوانان می‌شود.

وقت‌گذرانی بیش از حد در چت‌روم‌ها علاوه بر تلف کردن پول و سرمایه باعث می‌شود تا کاربران در انجام تکالیف تحصیلی کوتاهی کنند و دچار افت تحصیلی شوند.

یکی از ایرادهای اساسی چت، نامنظم‌بودن آن است؛ یعنی هر کس از هر کجا با هر اطلاعاتی می‌تواند به آن مطلبی اضافه کند.

خطرپذیری بیشتری دارد. ارتباطات اینترنتی در محیط‌های چت، ضمن آنکه تقویت‌کننده روابط غیر وابسته به زمان و مکان است، به محملی برای جستجو و ارضای کنجکاو‌های جوانان نیز تبدیل شده است. کاهش هزینه برقراری ارتباط، به‌ویژه برای افرادی که با خارج از کشور تماس دارند.

نتیجه

در هر حال نمی‌توان منکر جذابیت‌های ارتباط با چت شد؛ اما این نکته را نیز نباید از یاد برد که فضای مجازی، فضایی است که در عین داشتن تهدیدها و محدودیت‌ها، می‌تواند فرصت‌ها و قابلیت‌های زیادی را نیز همراه داشته باشد. سیاست‌گذاران باید در درجه اول، نیازهای جوانان را به‌خوبی شناسایی، و در درجه دوم، این فضا را به‌درستی مدیریت کنند و به سمت تولید محتوای مناسب و سالم در قالب‌های جذاب و متناسب با ذائقه جوانان بروند. تا زمانی که به لحاظ فرهنگی، اقدامی عملی صورت نگرفته و برنامه‌ریزی مدونی برای اوقات فراغت جوانان وجود ندارد، نباید انتظار داشت که جوانان از تهدیدهای مربوط به استفاده از فناوری‌های جدید مصون بمانند. در نتیجه در این بین، سه امر، ضروری می‌نماید: شناخت نیازهای جوانان، آگاه‌سازی آنان و تدبیر و برنامه‌ریزی صحیح برای اوقات فراغت آنها.

پی‌نوشت:

۱. منابع در پرونده اصلی موجود است.

۲. النور: ۲۱.

۳. الإسراء: ۳۲.

۴. ترغیب، ج ۳، ص ۲۸۵.

محلّسن

چت، از آنجایی که امکان ارتباط نوشتاری و غیر رودررو فراهم می‌کند، به جوانان کمک می‌کند تا راحت‌تر به ابراز احساسات و منویات خویش بپردازند.

ماهیت غیر رودرروی ارتباطات مجازی می‌تواند انگیزه بیشتری را برای فعالیت کاربران فراهم سازد؛ زیرا در دنیای واقعی قادر به انجام آن نیستند یا از انجامش واهمه دارند یا در دنیای حقیقی،

یکی دیگر از جنبه‌های منفی چت‌روم‌ها، ورود بی‌هویت اشخاص در آن است و با توجه به تحقیقات انجام گرفته، کسانی که کمتر از چت‌روم‌ها و کلا اینترنت استفاده می‌کردند، ارتباط فیزیکی بهتری با خانواده و دوستان خود داشتند. استفاده زیاد از اینترنت باعث می‌شود تا فرد نتواند با خانواده خود ارتباط برقرار کند و روابط خانوادگی و زندگی زناشویی دچار اختلال می‌شود.